

S Lajkami o lajkách, Srnách a strunách

publikováno: 02. 03. rubrika: hudba - rozhovory autor: Ilona Staňková

Šestičlenná třeštská skupina Lajky vydala nedávno svoje třetí CD "Srny a struny". Pro to, co hrají, by se dala vypůjčit charakteristika z čerstvé recenze na cd od Tondy Kocábka: „alternativní rock s nápaditou trubkou a podmanivým, "koubkovským" akordeonem.“ Lajky působí už šestým rokem ve stejném složení : Zdenek Kraška a Jirka Raiterman – elektrické kytary, Iva Raitermanová – baskytara, Lukáš Broul – bicí, Honza Morkus – akordeon, František Novák – trubka.

Můžete přiblížit, jaký styl hudby hrajete?

Honza: Já ten styl nevím: je to české, hlasité, povětšinou rychlé, textově nápadité a osobní, zajímavé, jiné a naše.

Jirka: Poslední dobou se mi styly a jejich názvy nějak zajímají. A myslím, že nám nejde o to hrát styl, ale třeba... písničky? Hlasité písničky.

Jméno je podle všeho velice důležitá věc, neseme si ho, i když se průběžně měníme. Jak se mění vztah k názvu, který jste si kdysi vybrali? Je lajka něco mezi psem, vlkem a člověkem? Je váš název pomnožený množným číslem nebo následkem druhého pádu?

Honza: Já myslím, že je to pes s lidskou tváří, ale vlci byli jistě jeho předci. A je to určitě množné číslo, neb k tažení sání je potřeba nejméně 6 psíků, stejně jako ke startu malé psí kosmické lodi a hlavně k navození té správně hlasité koncertní atmosféry.

Jirka: S tím názvem a vztahem k němu: dřív, tak 10 let zpátky, jsme si říkali MLADÍ PERSPEKTIVNÍ. Ten název zpětně moc rád nemám, protože moc zavání Mňágou, kterou jsme tenkrát neskutečně žrali. Ale LAJKY se mi líbí doteď – zní to trochu LALALAJ, a je to přitom pejsek, kterého jsem znal ze starých ruských známek (vždycky jen hlavičku). A taky ten jeho pionýrský let do vesmíru s nešťastným koncem; trochu to připomínalo naši kapelu a několikaleté hledání bubeníka. Jo a Pražáci občas říkají Vysočině, lokalitě svých chalup, Sibiř, a tak mi sem ta Lajka nějak zapadá. Vzpomínáte si na pokus pojmenovat kapelu CHOLÍK MOTICE?

Zdenek: Já ti nevím. Tenkrát to bylo takové zvláštní hlasování o zvláštních názvech a mně ten název propojil chudáka zmrzlou lajku kdesi na Sibiři (Vysočině) s anglickým „like“. Můj vztah k názvu se nemění, jen pocit je někdy "Sibiř", ale stokrát víc "like" :-)

Lukáš: Teď si jenom teď vzpomínám, že když jsem se jel představit a zahrát si s nima, tak jsem v tu chvíli byl nadšený asi ze dvou věcí, tedy dvou písniček. A když přišlo na název, který mi pak odpoledne jen tak mezi řečí prozradili, už jsem měl chuť jet dom. Lajky? Dlouho jsem měl s tím názvem problém. Vystřídal jsem už nějakou tu kapelu, ale nikdál jsem se nestyděl tak jako tady. Ale protože se člověk mění a vyvíjí, jak trefně píšeš, tu vyhraněnost jsem musel změnit, ba dokonce jsem dostal pár impulsů od lidí venku, že po těch letech práce na zvuku a celkovém ksichtíku, že je to možná jeden z nejlepších názvů, jaký jsem si mohl přát. Líbí se mi tam asi nějaká hravost.

Iva: Můj vztah k našemu názvu se nemění, stále se mi líbí, možná čím dál víc. Je rozhodně lepší než Mladí perspektivní, ale zase Mladí perspektivní se více hodí ke čtyřce, která mastila nástroje na chatě. Ve mně jméno "lajky" taky evokuje anglické "like" a taky se mi tenkrát líbilo, když jsme si ho vybrali, že zní podobně jako "laici", což se mi potvrdilo nedávno na koncertě v Písku, kdy nás nějaký mladík oslovil, jestli náhodou "Laici" nejsme, že prý zná takovou skupinu a kvůli ní taky na koncert přišel. No, snad nebyl zklamán, když mu místo "Laiků" zahráli "Lajky".

Franta: Popravdě se mi ten název moc nee. Co ale vůbec nemusím, je takovýto smečka, kapelajka, pejsánci z Vysočiny, labutí štěkot, lajlalaj lajla lajla lajlalaj, lajlalaj..., Pavlovovy slinty, „jé, to je bobík“, kosmický pohled na problém a tak. No hrůza! Jdu se odčervit...

Milými legendami o Lajkách, o alternativním popu, o vzniku písničky,... se to kolem vás jen hemží. Líbí se mi, že Lajky mají více tváří (hudební, literární, divadelní, výtvarnou) a všechny tyhle tváře mají lidský výraz. Chcete ještě něco doplnit k dalšímu příběhu, tentokrát ve formě skladby na vašem novém CD nazvané „byli 3“?

Honza: Pro mě je ta skupinka lidí, jejíž vznik popisuje zmíněná skladba, partička bytostí, se kterými je mi dobře – teda skoro pořád. A stále se nepřestávám divit, co jako dismuzik dělám v kapele.

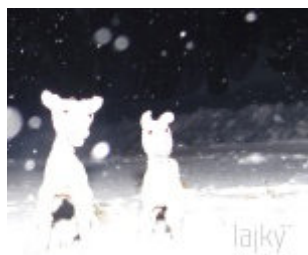
Jirka: Já se taky divím, Honzo, haha. Ještě k tomu pokračování "byli 3"; docela mě láká představa, že se kapela bude rozšiřovat o další členy, kamarády, protože ta kapela vždycky stála víc na potřebě lidského sdílení, než na hudebních ambicích (kromě ambic obou kytaristů, kteří spolu nutně zápasí, že?).

Zdenek: Jo, to je asi ono. Každý máme tu muziku někde jinde a přece spolu hrajeme, takže je to jasné. Mě osobně představa výstupu mimo mateřskou kosmickou loď trochu děsí, v případě hudebních ambic bych asi byl na jiné oběžné dráze.

Iva: Lajky jsou pro mě takové milé uskupení lidí, jejich společnost je mi většinou příjemná a myslím, že i navenek působí jako sympatáci. Co? :-)

Lukáš: Souhlasím určitě s většinou, že to setkávání se v tom občas promrzlém sklepíku je ryze na přátelské bázi, ale jediné, co mě na tom vlastně mrzí, je, že z mého pohledu to přátelství tvoří asi jen ta muzika. Nebýt hudby, která nás spojuje, tak nikoho neznám, s nikým se nepřáteluju. Ono co to je vlastně za přátelství, když se pořádně vidíme jen na koncertech a zkouškách. Když si s někým sednu a chtěl bych pokecat – je tam něco, furt něco kolem mě stojí, jak číšník s nezaplaceným masným účtem a já vlastně i cítím, že to přátelství, i když se snažím a místama si to strašně přeju – nebude nikdál naplněné, protože otevřenost a upřímnost se mi párkrát vymstily, názorovost je někdy tak vzdálená přání jiného a protože každý vedeme holt jiný život spojený s jinými problémy – k souznění tak těžko v dohledné době dojde. Ale až se jednou rozpadnem, budem si možná nejbliž, než jsme si kdy byli...

Franta: Je to zvláštní, že se to drží pořád po kupě. Tolikrát omílané „je mi s váma dobře“ platí jen pro někoho. Někdo se vyloženě nesnese s jiným, mezi jednotlivými členy jsou až neskutečné propasti. Někdo má dokonce jiné pohlaví! Sám za sebe se divím, že hraju v takové kapele. Já když hrával na pohřbech, tak všichni plakali...! Onehdá. A teď chci rozdávat radost?! Čičo? Je mi ze sebe špatně.

Křest CD U Kaštanu proběhl opravdu originálně... Jaké byly pocity na podiu? Jak vám chutná vaše novosmažená nahrávka? Liší se podle vás od předchozích CD? Jak?

Jirka: Když jsme Srny a struny nahrávali, zkoušeli, tak jsem měl pocit, že se liší od předchozích věcí moc – byly mi bližší, připadaly mi živější, přirozenější, víc lesní. Ale s odstupem času je odlišuju míň... Taky jsem je kvůli nahrávání, míchání a masteru slyšel minimálně stokrát, nebo víckrát. Asi jsem si na ně zvykl. Tak teď čekám, až mi zase zachutnají jako příchut' v jídle, které znáte odjakživa, ale už jeho chuť necítíte. A ten křest byl milý;

Miloš Kameník, který to nahrávání, mixování, obalování a smažení moderoval, má takovou přirozenou moderátorskou autoritu, takže jsem se cítil v bezpečí, i když při jeho smažení bylo CD po chvíli úplně černé a my zrovna byli v půlce docela dlouhé písničky...

Honza: Křest byl moc fajn, jiný než křty bývají, mně se to líbilo. A CD se liší určitě, hlavně z něj cítím posun, nevím ještě kam (ono od vesla není dopředu tak dobře vidět jako od kormidla). Myslím, že to zraje správným směrem.

Má název Srny a struny větší vztah k myslivosti, ke krajině kolem Třešti, nebo lingvistickému žonglérství? Můžete vyjádřit i procentuálně.

Franta: Vymyslet ten správný název je vždycky ořech a i náhoda. Mám pocit, že se to ale podařilo velmi. Vztahuje se k textům, k náladě, je zvukomalebný, je zněj pocit.

Zdenek: Víc než lingvistické žonglérství v tom vidím žonglérství s představami, které ve mně v tomhle případě bují celkem spolehlivě. Slovem "pytlák" to lze popsat docela výstižně, někdy mám pocit úspěšného hudebního pychu... :-)

Iva: Pro mě je to hlavně lingvistické žonglérství, ale cítím z toho i krajinu kolem, právě ta mezipole.

Honza: Myslivost* 85 %, lingvistické žonglérství 10 %, myslivost 5 %. Myslivost je všeobjímající vliv tvůrčího sdružení MYŠLIVEŠ, které jako houba nasává aktivity všech jeho členů a lidí, kteří se ocitnou v jeho gravitačním poli. Spousta z nich často ani netuší, že jejich činnost probíhá pod hlavičkou MYŠLIVEŠ.

Jirka: Já vlastně nevím, kam zařadit to, že pro mě je mezi slovy "srna" a "struna" slovo "pytlák". A možná i ta "lajka" je někde mezi nima; s tím jak je ochočená a připoutaná – míň než struna, víc než srna. Ale to je jen takový dodatečný konstrukt, ne?

Jakou muziku máte rádi, co jste poslouchali a posloucháte, poznáváte odezvy toho, co se vám líbí/líbilo, třeba na starších nahrávkách?

Jirka: Ty odezvy tam určitě jsou a lidi taky často rádi přirovnávají – asi by mi přišlo divné, kdyby v tom starším nebyla už zmíněná Mňága a Žďorp a Pixies, ale i Sonic Youth, Manic Street Preachers, J. S. Bach a spousta spousta dalších kapel. Co bys přiznal ty, Zdenko?

Zdenek: Jirka po mně chce přiznání z dětství... Kdepak, kdyžtak jenom oboustranně! Ona Mňága už přišla v raném mužství, zapletli se do toho Pixies, Nirvana, Manics, možná Placebo. Jo, ty kytary!

Honza: Dříve Mňága, E!E, dodnes Tři sestry, Visací zámek, Sklep. Spíše česká tvorba. Tahle otázka ve mě vždy vyvolává podobné smíšené pocity. Mám pocit, že když řeknu, co mám rád, že mě to okamžitě staví do nějaké skupiny.

Lukáš: Strašně málo něco poslouchám. Většinou mám radost, že se o něčem píše jako o skvostu, já si to pak poslechnu a jsem z toho rozpačitý. Můžu si přál hudbě rozumět, ale zatím to vypadá, že s muzikou jako takovou nebudu nikdál dobrou kámoš. Nepochopil jsem ji. Ano, vyvstává tu ten hloupej paradox – jak tedy můžu být členem rytmické sekce – ale to je právě to: jsem příkladem toho, jak moc se snažím celé věci přijít na kloub.

Jak vznikají vaše skladby? Je to ustálený proces, mění se v průběhu pozemského působení Lajek, nebo každá skladba vzniká jinak?

Jirka: To mě tak napadá, že by mohly být tak tři kategorie: a) hudba a text současně, b) nejdřív text a časem hudba a c) nejdřív hudba, a pak text. Ale asi to je hloupost takhle členit. Na tom, co je asi písnička, tedy nějak text s hudbou, mě baví to, jak se vzájemně mohou krásně doplňovat, prát, přít, podpírat, mást, mlžit, ubližovat si i přenášet jinam. Všimám si toho spíš jinde, třeba když čtu v autobuse texty M. E. Kyšperského (Květy), a až pak si nové cd doma pustím, tak mě moc těší, jak jsem si k tomu tu hudbu představoval úplně jinak. Občas mě baví úplně změnit hudbu ke staré písničce. A když to nejde změnit k lepšímu, je to asi pro tu chvíli nejlepší řešení. A ještě k té tvé otázce, jestli vzniká každá skladba jinak, tak třeba úplně jiné je to s hudbou a ověšením textu, který donese někdo z kapely. A jindy se text s hudbou vyloupne za půlhodinu po zprávách (kdysi "Bod pro OPEC"), anebo se naopak přidávají části během let, kdy se čeká, až se k písničce na občasných zkouškách kapela dostane, a mezitím se už musí rozdělit na dvě části jako třeba "Neslušný návrh I. a II."

Lukáš: Dříve jsem z toho měl lepší pocit. Věci vznikaly nahodile, náhodou, ve smršti a sem tam se někdo s něčím přihlásil. To dnes je to otázkou a odpovědí jedince a je to znát. Rád bych také přidal kartu, ale lono, vždyť to znáš, můj vztah k hudbě, ne?

Kterou skladbu si při hraní maximálně užíváte?

Jirka: Teď asi většinu, který hrajeme, krom těch, u kterých trpím (někde mi odchází hlasivky a někde nehet na ukazováčku); úplně nejvíc mě ale berou pokaždé ty nejnovější, mám při nich stav velkého soustředění a radosti.

Honza: Mám rád ty jednodušší, méně komplikované. Občas (naštěstí hlavně na zkouškách) se tak zaposlouchám, že prošvihnu nástup :-)

Franta: Většinou tu, kde nehraju. Až už nebudu hrát, budu si je užívat všechny...

Zdenek: Tu, u které mi přeběhne mráz po zádech. Nikdy nevím, která to bude, ale vždycky to je ve chvíli, kdy do sebe něco mocně zapadne a mně to dá smysl.

Iva: Tak ten mráz po zádech znám. A většinou ho mám, když se do jakžtakž secvičené trojice kytara, bicí, basa přidají zbývající nástroje. A je to různé, někdy mi běhá mráz po zádech jenom z jednoho nástroje, jindy z celku, jak to do sebe pěkně zapadá. Při té pasáži si pak lebedím, na zkouškách skoro vždy a na koncertech, když cítím pohodu, tak o to víc.

Lukáš: No? Svým způsobem všechny. Ono dřív to bylo tak, že člověk odehrál koncert a takřka nic jsem si z něho nepamatoval, to asi jak jsem byl mimo. Mimo ze všeho, z lidí, z reakcí, z toho, jak už fakt nemůžu, ale komu to říct v půlce playlistu atd. Dnes se přistihnu, jak o té právě hrané věci přemýšlím, uberu, přidám a sem tam se podívám po sálku, jestli si to tam někdo užívá. Myslím, že jsem udělal pokrok, ale je tam toho ještě pořád moc, co musím dovyčtytat. Snad to do kolena na hlavě stihnu.

Zaznamenali jste nějaké zajímavé reakce na vaši hudbu/tvorbu/vystoupení? Ovlivňuje vás kritika?

Honza: Je nepochopení zajímavá reakce? Ovlivňuje.

Zdenek: Zajímavou reakcí bylo třeba kdysi před lety několikeré přerušení přívodu elektřiny, kdy jsme ne úplně zapadli do místního vkusu, takže tím vlastně navazuju na Honzu. No a zrovna dneska se jeden majitel naší první nahrávky divil, že tu muziku neděláme pod vlivem psychotropních látek..., tak nevím, musím mu přinést tu poslední :-)

Jirka: Kritika určitě ovlivňuje, protože se k nám vyjadřuje relativně málo lidí, tudíž jakýkoli soud má pak o to větší váhu. A z těch zajímavých se mi vybavuje reakce jednoho Hynka, který nám na koncertě vyprávěl o jeho prvním zaslechnutí "Neslušného návrhu I." na R1, kdy se snažil tuším usnout, ale bylo to tak divný, jak se to měnilo, až se mu to pak úplně nakonec i líbilo.

Iva: Kromě těch výše zmíněných asi ne. Většinou slýchávám, že super, pěkné, ale ne vždy si jsem jistá upřímností. Pro mě byla velmi zajímavá reakce Jany Ježkové z R1 – nasadila nás do hitparády Velká sedma. To je reakce jako hrom.

Lukáš: S reakcema je to špatné. A kolikrát mi vlastně přijde tak směšný, jak je pár členů schopnejch z jedny věty kolikrát od někoho, kdo je vůbec rád, že je rád, postavit bednění na plot. Ale je to jako se špatným počasím. Moc na radosti nepřidá. Člověk si pak nejednou říká s interpunkčním znaménkem na konci, jestli v něčem není chyba. Ale až se ty věci naučíme hrát tak, jak maj znít, pak si jakýkoliv názor, ať už bude jakýkoliv, až do konce poslechnu, to slibuju!

Franta: Moc tomu důraz nepřikládám. Málokdo je schopen uspokojivě popsat to, co se mu nelíbí, nebo jo. Někdo ocení všechno, co se tam napáchá, někdo vůbec nic. A pak věřte jim, že nelžou...

Obal Strun a srn mi učaroval. Je to další vrstva, hra, umělecké dílo, které tvoří obal jinému uměleckému dílu. To, pravda, není nic zvláštního, až na skutečnost, že jste si obálku nikde neobjednali, ale sami prožili a vytvořili. Zase se vracím k vašim průplavům do jiných uměleckých vod (nebo spíš propojování vesmírných stanic?). Prozradíte některý z příběhů kolem tvorby obalu?

Honza: Osobně bych se vyhnul tomu nazývat to uměleckým dílem. A opět je tu sdružení Myšliveš, kde je na prvním místě právě proces vzniku. Tvorba, činnost. Není to někdy jednoduché, aby se šest lidí shodlo. Někdy to bolelo, skřípalo. Někdy mrzlo. Ale myslím, že všechny bez výjimky potěší, když se společně dílo jak hudební, tak obalové podaří a líbí.

Jirka: Franto, ty bys mohl prozradit nějaký příběh?

Franta: No, já nevím. Mám co říct? Celý obal je popisem cesty nebo cest domů. Kudy všude se šlo a co bylo cestou vevnitř i venku k vidění a slyšení, popisují texty písní i s pomocí fotek a slov, která jsou na nich. Slova jsou vytvořena pomocí písmen, která byla za našich mladých let pověšena v Třešti na široko-daleko známé restauraci, kde byla mimo jiné u piva založena místní KSČ, spolek přátel betlémů, žehu (u kávy), a kde si má sestra ve třech letech, když tam byla náhodou s tatínkem a běžela jako pokaždé za dědečkem, zlomila nohu při pádu pod skříň. Tak ty písmena z onoho nápisu "společenský dům" tvoří ta slova. Jirka s Janou M. stvořili průvodce srnky a Honza odvedl skvělou práci při finišování výsledného tvaru. Já jsem spokojen!

Epicentrum vašich aktivit, tedy Třešť, žije díky kumulaci zajímavých osobností nepřehlédnutelně čilým kulturním životem. Většina členů kapely má přesahy do různých mimohudebních aktivit, což mi připadá extrémně zajímavé. Můžete se trochu více rozhovořit o vašich výtvarných, divadelních, filmových a jiných kulturně – organizačních projektech a uskupeních? Myslíte si, že je těžší dělat kulturu v kulturní metropoli nebo v poli obklopené obcí?

Honza: Je pravda, že členy kapely tvoří krom muzikantů také divadelníci, filmoví herci, malíři, spisovatelé a skladatelé, fotografové, letečtí konstruktéři a milovníci aviatiky, počítačové poblouznění, kulturní znalci, lidé hovořící celou řadou jazyků, učitelé, studenti, pracující, nezaměstnaní, podnikatelé, otcové od rodin, svobodní pánové, neprovdané slečny, blondáci i bruneti, ženy i muži, a jistě jsem zapomněl na celou řadu členů. A jednodušší je to určitě mezi poli. Dopolední dřina na poli či v lese, a pak večer v objetí můz, s kvokáním slepic a víkendovým, do dále se nesoucím zvukem cirkulárek.

Iva: Tady já se moc rozhovořit nemůžu, těch mimoaktivit moc nemám, ale Honza to hezky vyjádřil – řadím se tak aspoň k těm neprovdaným slečnám a lidu hovořícímu kromě mateřské češtiny ještě i trochu. A tím nemyslím jen cizí jazyky, ale i vymyšlené: Jura už zmínil můj super originální název pro imaginární skupinu mého dětství – Cholík Motice.

A co se týče toho děláni kultury, jestli lepší v kulturní metropoli nebo mezipoli: rozhodně mezipole, zvláště v Třešti, tam jsou vůbec šikovní umělci a kulturodělači.

Franta: To je zvláštní. Je-li řeč o kapele, tak je určitě snazší dělat hudbu někde venku, než v tom našem městečku a okolí. Ono to prostě nezní jak ty skvělé věci z telky a z rádia. Je to prostě jiný a to překáží. A to je dobře...

U jiných aktivit je tomu naopak. Pod hlavičkou Třeštského průměru, který tvoří divadelní sdružení Natvrdlí a Tylovi vrazi, děláme divadlo, spolupracujeme na natáčení klipů a filmů s dalšími lidmi v čele s Milošem Kameníkem. Tyhle aktivity si našly okruh diváků a obdivovatelů především v Třešti, který se postupně rozrůstá. A to je dobře...

Než jste zabalili CD Srny a Struny, trvalo to celé dva roky. Nemáte už náhodou nahrané další?

Honza: Ne. Teda myslím. Jirko?

Jirka: Ha ha, ne. Ale tři nové písničky už hrajeme i naživo a další 3–4 jsou pro kapelu připravené jako dema k přijetí/nepřijetí. Jasně že už mám v hlavě hlavně ty nové a jen co se zbavíme dluhů za nahrávání "Srn a strun", tak...

Zdenek: Vždyť jsem to říkal, Jirka už je zase o dva roky napřed!

Lukáš: No? Ještě chvíli a byli jsme jak ten německý filmový režisér (Fassbinder – pozn. Jirka). Sotva dodělal film, už se dělalo na jiném a tak celé roky. Ale má to pak i svoje mouchy, když se to sází jako botky. Takže naštěstí máme jen pár kousků. A slyšet jsme na webovkách, a když to omrzí, přetuknout na „venku“ a přijít. Jednoduchý.

Kde vás můžeme slyšet v blízké nebo vzdálené době?

Honza: viz. [web](#).. Nebo optimálně zakoupit naše novotou vonící CD a dopřát si jeho poslech kdykoli a kdekoli. Ale je pravda, že naživo je to větší zážitek. Pro vás i pro nás.

Díky za rozhovor, ať se daří!

Ptala se Ilona Staňková (www.ilonas.net)